

Sygn. akt V KK 486/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Elżbieta Wawer

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2020 r. na posiedzeniu bez udziału stron w trybie
art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **K. R.**

skazanego z art. 178 a § 1 k.k.

kasacji Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na niekorzyść
skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Ś.

z dnia 24 października 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ś..**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 października 2018 r., w sprawie o sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w Ś. uznał K. R. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 178a § 1 k.k., za co wymierzył mu karę 6 miesięcy ograniczenia wolności połączoną z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na rzecz

(...) Dywizjonu Rakietowego Obrony Powietrznej w S. w wymiarze 30 godzin miesięcznie oraz środki karne w postaci: zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat z zaliczeniem na jego poczet okresu faktycznego zatrzymania prawa jazdy (art. 42 § 2 k.k., art. 43 § 1 k.k. i art. 63 § 4 k.k.); świadczenia pieniężnego w wysokości 5.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (art. 43a § 2 k.k.); podania wyroku do publicznej wiadomości na zbiorce jednostki wojskowej. Tym samym Sąd uwzględnił dołączony do aktu oskarżenia w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wniosek o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar oraz środków karnych przewidzianych za zarzucany oskarżonemu występki.

Powyższy wyrok uprawomocnił się bez zaskarżenia w dniu 2 listopada 2018 r.

Od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 24 października 2018 r., sygn. akt II K (...), na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. kasację wniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, który zaskarżył go w całości, na niekorzyść skazanego K. R..

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wadliwie sformułowanego wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego K. R. za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i orzeczenie uzgodnionych z nim kar i środków karnych, w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia przepisu art. 323 § 1 k.k., poprzez orzeczenie kary ograniczenia wolności połączonej z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, w sytuacji gdy oskarżony w czasie popełnienia czynu i wyrokowania był zawodowym żołnierzem, którym nadal pozostaje, co wyłączało możliwość orzeczenia wobec niego kary ograniczenia wolności w formie przewidzianej w art. 34 § 1a pkt 1 k.k.

W konkluzji autor skargi wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ś..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna i należało uwzględnić ją w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Została również złożona w terminie wskazanym w art. 524 § 3 k.p.k., zgodnie z którym niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Słusznie podniósł skarżący, że w niniejszej sprawie powinna znaleźć zastosowanie specyfika odnosząca się do Części Wojskowej Kodeksu karnego. Z akt sprawy karnej wynika, że skazany w tej sprawie K. R. zarówno w czasie popełnienia przestępstwa, jak i w trakcie postępowania sądowego, był żołnierzem zawodowym, pełniącym zawodową służbę wojskową w (...) Dywizjonie Raketowym Obrony Powietrznej w S.. Oznaczało to, że zastosowanie do jego sprawy znajdują przepisy rozdziału XXXVIII Kodeksu karnego.

Zgodnie z art. 317 § 1 k.k., przepisy części ogólnej i szczególnej tego Kodeksu stosuje się do żołnierzy, jeżeli część wojskowa nie zawiera przepisów odmiennych. Tymczasem właśnie w zakresie zasad wymierzania kary ograniczenia wolności Część wojskowa zawiera odrębne uregulowania. Kodeks karny z 1997 r. odmiennie reguluje sposób wymierzania i odbywania kary ograniczenia wolności przez osoby cywilne (art. 34 - 35 k.k.) i przez żołnierzy (art. 323 k.k.). Mianowicie art. 323 § 1 k.k. stanowi, że do żołnierzy nie stosuje się przepisów art. 34 § 1a pkt 1 k.k. Przepis 323 k.k. przewiduje swoistą odmianę kary ograniczenia wolności orzekaną wobec żołnierzy; odmienności polegają z jednej strony na wyłączeniu pewnych obowiązków stanowiących treść tej kary (tj. wynikających z art. 34 § 1a pkt 1 k.k.), a z drugiej – na jej uzupełnieniu o obowiązki związane ze służbą wojskową (art. 323 § 2 pkt 1 i 2 k.k.). Zgodnie z art. 323 § 3 k.k. żołnierze innej służby niż zasadnicza, odbywają karę ograniczenia wolności, pozostając w określonym miejscu w dyspozycji przełożonego w czasie od zakończenia zajęć służbowych przez 4 godziny 2 dni w tygodniu.

Jak stanowi przepis art. 323 § 1 k.k., kara ograniczenia wolności orzekana w stosunku do żołnierzy nie przewiduje w ogóle obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne z art. 34 § 1a pkt 1 k.k. Sąd może natomiast orzec wobec żołnierza potrącenie od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd (art. 34

§ 1a pkt 4 k.k.). Skazanego żołnierza obowiązuje także zakaz zmiany miejsca stałego pobytu bez zgody sądu oraz obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary. Wymierzając karę ograniczenia wolności wobec żołnierza, sąd może orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 k.k. lub obowiązki, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2 - 7a k.k. (zob. *P. Kozłowska-Kalisz, Komentarz aktualizowany do art.323 Kodeksu karnego, Lex teza 1 i 2, stan prawny 2020.01.01; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2003 r., WK 1/03, OSNwSK 2003, Nr 1, poz. 355*).

W tej sytuacji nie ulega wątpliwości, że Sąd Rejonowy w Ś. niesłusznie zaakceptował błędnie sformułowany wniosek prokuratora o skazanie K. R. bez przeprowadzenia rozprawy. Przecież w razie złożenia przez prokuratora wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy na podstawie art. 335 k.p.k., na sądzie spoczywa obowiązek przeprowadzenia kontroli tego wniosku z punktu widzenia zgodności z przepisami obowiązującego prawa materialnego. W szczególności sąd powinien zbadać zgodność wszystkich propozycji zawartych we wniosku z regułami obowiązującego prawa materialnego, w tym również dokonać właściwej oceny proponowanych kar - i nie wolno mu zaakceptować warunków porozumienia uzgodnionych wprawdzie między prokuratorem i oskarżonym, ale naruszających przepisy prawa materialnego. Stwierdzenie, że treść wniosku pozostaje w sprzeczności z prawem materialnym lub narusza prawo procesowe, obliguje sąd *meriti* do wskazania stronom konieczności dokonania odpowiednich zmian, a w wypadku braku akceptacji dla tych modyfikacji ze strony podmiotów uprawnionych do zajmowania stanowiska w tej materii – sprawa powinna podlegać rozpoznaniu na zasadach ogólnych (zob. *wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 czerwca 2015 r., II KK 144/15, KZS 2015, z. 10, poz. 28; z dnia 25 września 2012 r., IV KK 163/12, LEX nr 1226727; z dnia 10 czerwca 2015 r., V KK 96/15, LEX nr 1744200*).

Na orzekającym Sądzie Rejonowym w Ś. ciążył więc obowiązek zbadania wniosku prokuratora zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym - i to mimo zaakceptowania przez oskarżonego K. R. warunków skazania przedstawionych przez prokuratora (k. 28 i 41).

W tym stanie rzeczy orzekający w sprawie Sąd Rejonowy nie miał podstaw do uwzględnienia wniosku prokuratora o skazanie oskarżonego K. R. w trybie

konsensualnym. Powinien był albo uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonania w nim przez prokuratora wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego, bądź zwrócić sprawę prokuratorowi (art. 343 § 3 i § 7 k.p.k.).

W tej zaś sytuacji, nie ulega wątpliwości, że doszło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia wskazanych w kasacji przepisów prawa karnego procesowego, polegającego na uwzględnieniu wadliwie sformułowanego wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego K. R. za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i orzeczenie uzgodnionych z nim kar i środków karnych. W następstwie tego doszło także do rażącego naruszenia przepisu art. 323 § 1 k.k., poprzez orzeczenie kary ograniczenia wolności połączonej z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne. Sąd Rejonowy w Ś. powinien był dostrzec powyższe uchybienia merytoryczne wniosku prokuratora i zasygnalizować je prokuratorowi.

W rezultacie, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego wniesioną na niekorzyść skazanego, na mocy art. 537 § 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Ś. do ponownego rozpoznania, w czasie którego Sąd ten uwzględni przepisy Części wojskowej Kodeksu karnego.